1871. III. évfolyam. 237. szám. Csütörtök, november 30.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben es postan küldve.
Egy évre 10 frt — kr. | ½ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ | Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz. Vecsey-haz földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos és Csáthy Károly könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyebütt a postahivatalok utján.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: Minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sora 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

A Nagyvárad-Debreczen-Miskolcz közt épitendő vasút.

⊙ Ezelőtt nehány nappal Pestről értesittettünk, hogy e vasutvonal kiépitését a kormány azon vasutvonalak közé vette fel, melyeket állami költségen fog kiépittetni.

Amennyire éreztük e vonal fontosságát; a mennyire ismertük azon buzgóságot, mit a nevezett vonal kiépitésére vállalkozott érdektársulat kifejtett annak létrehozására; a mennyire méltányoltuk azon áldozatokat, melyeket ezen vonal ügyében készséggel hozott a közügy óltárán, hogy mielőbb létesittethessék e fontos vasút, s éressék általa a kitűzött czél:

Annyira jól esett ama hirt hallanunk, hogy a kormány, felfogva az emlitett vonal közelében levő vidékek érdekeit, s ezeket az országos érdekekkel egyeztetve, országos költségen fog bennünket hő kivánatunk mielőbb elérésében részeltetni.

Azonban mi nagy volt elámulásunk, midőn a bécsi lapok értesitése nyomán tudomásunkra jutott azon szerződés, mit a kormány e vonalra nézve kötött!

Egy az, hogy a kiépitendő többi vonal közt 3-ik rendüvé tétetett vonalunk; más az, hogy ennek kiépitése oly feltételektől lőn függővé téve, hogy valóban be sem lehet látni, ha vajon valaha csakugyan kiépül-e e fontos vonal; vagy ha kiépül is, roppant hosszuidőre van elodázva.

A másik két osztályba tett vonaloknál — melyek kiépitése csak több év eredménye lehet — teljes jövedelmezőség azon föltétel, mitől vonalunk kiépitése függővé tétetett; ugy hogy — feltéve, mikép csakugyan komoly szándék van a kormányban és a vállalkozó társulatokban, e vonal kiépitésére — akkor számos évnek kellene eltelni, mig az forgalomnak átadathatnék.

De még ez nem minden.

A vállalkozó társulatoknak még az fenn van hagyva, hogy — a két első osztályba tett vonalok kiépitése után — a nagyvárad-debreczen-miskolczi vonal kiépitével felhagyand; — s ezen esetre a kormány fentartja magának azon jogot, hogy ezt másokkal épittethesse ki.

Évek mulva lehetnek tehát a két első osztályba foglalt vonalok kiépitve; és mét hosszu idő telhetik abba is, mig ezen vonalok teljesen jövedelmezőkké válanak; ismét jó darab idő kell arra, hogy a társulatok hozzá fogjanak a kiépitéshez, vagy — e társulatok vonakodása folytán — a kormány elhatározza magát a mások általi kiépittetésre; és igy beláthatlan hoszszu időre van csak arra kilátás, hogy vonalunk kiépitése megkezdethessék.

Ide járul, hogy csaknem a lehetetlenséggel határosnak tartjuk, miszerint az országgyülés helybehagyhassa az ily hóhalomra épitett szerződést, mit a kormány közegei oly könnyelmüen, annyira bizonytalan alapon készitettek; a mellett csak is a vállalkozók — jövedelmet biztositja, mig az ország érdekeit elhanyagolja.

Ha a kormány ily gazdálkodással, ily könnyelmüen fog bánni az ország érdekeivel, ha oly tapintatlanságok fogják jellemezni további eljárását, — mint e szerződés kötésénél tette, — ugy valóban van elég aggodalma e sokat hányt-vetett nemzetnek.

Valóban a kormánynak eme jótékonyságára elmondhatjuk: „adtál uram esőt, de nincs köszönet benne!"

Mit kell tehát tenni azon érdektársulatnak, mely e vonal kiépitését már régebben tervezte, arra az előmunkálatokat nemcsak megtétette, hanem a dolgokat annyira előkészitette, hogy rövid időn megkezdheti az épitést?

Vajon vissza kell-e vonulni?

Vajon elessék-e azon sok szép ajánlat, mit az illető érdekeltségek tettek?

Vajon be kell-e érni a kormány atyáskodásával, ami érdekeinket nem előre viszi, hanem hátra löki?

A világért sem!

Érdekeltségünknek azon kell lenni, hogy e vonal kiépitésének sürgősségét hangsulyozva, bebizonyitva, és a kormány által kötött ama szerződés értéktelenségét, sőt káros voltát földeritve, az engedélyt magának mielőbb megszerezze; és a kiépittetés munkájához gyorsan és erélyesen hozzálásson.

Még pedig mielőbb, — ama szerződésnek még az országyülési tárgyalása előtt kell megtenni a kivánt lépéseket arra, hogy be legyen bizonyitva, mikép az érdektársulat gyorsabban, olcsóbban, és az ország tetemes terheltetése nélkül fogja kiépittethetni e vonalat!

Minden késedelem csak veszélyeztetheti e vonal kiépitését!

= **A nagy vasuti üzletről** a „N. fr. Pr" által hozott hireket a jobboldali magyar napi lap mind megczáfolja. Ez ügygyel a „P. N." szerint is még sem a miniszterelnök, sem a minisztertanács tüzetesen nem foglalkoztak.

= **A szabadkai közgyülés** tegnap közfelkiáltással feliratot intézett az országgyüléshez, hogy gr. Ráday G. kir. biztosi müködésében továbbra is meghagyassék.

= **Szlávy József** miniszter tegnapelőtt Pozsonyból visszaérkezett Pestre.

= **A Dunagőzhajótársasággal** megszüntetendő illetőleg megkütendő szerződésre nézve, a képviselőház 6-ik osztálya tegnap egyhangulag elfogadta a kormány javaslatát, valamint helybehagyta a főrendiháznak a birói végrehajtásokra vonatkozó módositásait.

= **A központi bizottság** tegnap déli 12 órakor vette tárgyalás alá a kormány előterjesztését a dunagőzhajózási szerződésre nézve. A bizottság az osztályok többsége véleménye alapján elfogadta a kormány előterjesztéseit, az $1\frac{1}{3}$ millio kőszén szállitására nézve. Előadóul gr. Szapáry Gyula választatott.

= **Báró Gablenz** Magyarország parancsnokló tábornoka, megrongált egészségi tekintetből már tavaly beadta lemondását e magas állomásról; de az akkor nem fogadtatott el. Most megujitván ebbeli kérelmét, ő felsége egy igen hizelgő legmagasabb kéziratban elfogadta, s Huyn gróf táborszernagyot nevezte ki a nevezett állomásra. — Gróf Huyn igen müvelt ember, — azonban a „P. Ll." szerint némileg ultramontán érzelmek által van áthatva.

= **Hg. Meternich Richard** a magyar-osztrák nagykövet Párisban beadta lemondását. E lemondást igen sokan a külügyminiszteri változásnak tulajdonitják, és méltán, mert azon okadatolás, hogy a herczeg a Napoleon családdal igen benső ismeretségben levén, aggodalmai támadtak, hogy a franczia köztársasági kormánynyal könyen viszás helyzetbe jöhetett volna, — bár a „P. Ll." határozottan ezt adja okul, — tökéletesen helytelen, mert a lemondásra ezen ok nem most kezd létezni, a köztársasági kormányforma Francziaországban a nemzetgyülés által elfogadtatott. Metternich lemondását Andrássy külügyérré kineveztetése következményének tekintjük. — Arról, hogy e lemondás elfogadtatik-e vagy nem, még semmi hir, különben irányadó körökben Metternich eshetőleges utódául gr. Apponyi Rudolfot emlegetik, ki Londonban gróf Beustnak adott helyet, s kinek atyja Lajos Fülöp kormánya alatt hosszu ideig volt osztrák követ Párisban, s Thierssel jó barátságban volt.

= **A birósági kinevezések** névsora igen gyorsan készül, már 26 megyéé van készen, s ezek már a bizalmi férfiak censuráján is keresztül mentek. Az igazságügyminiszter minden megyéből három bizalmi férfit hivatott meg, s ezek tanácsa folytán az eredeti névsoron igen lényeges változtatások történtek. A kinevezési javaslat december közepére az egész országra nézve készen lesz.

= **A nógrádi ügyben** Tisza Kálmán a mai országgyülésen volt a miniszteriumot interpellálandó. A feleletet Lónyay gróf szándékozott adni.

= **A közjegyzői rendtartás** felől szóló tvjavaslat revisiójára kiküldött bizottság, Szabó Miklósnak a királyi tábla elnökének vezetése alatt ma kezdette meg a tárgyalásokat.

= **Az uj váltóügyi** eljárás már be van végezve, s igy nem sokára teljes váltótörvénykönyvünk lesz.

A törvényhatóságok szervezése.

*** A tvhatóságok szervező gyüléseiről szóló tudósitások mostanában egymást érik, s ez annak örvendetes jele, hogy mindenütt igyekeznek a munkálatok befejezésével.

A megyékben sietve dolgoznak, de biz a városok szervezési terve nem lesz készen ujévre, sem nálunk, sem másutt, melyet magok a városi főispánok is igen jól tudnak. De hiába, — nincs idő. (?)

Lássuk a munkálatokat.

A Jászkunkerület nov. 22-ikén tartott gyülésén a szervezési tervre érkezett belügyéri észrevételek olvastattak fel; elfogadtatott, hogy a járások tisztviselői ne választassanak meg addig, mig a kerületi községek mikénti alakulásuk iránt nem határoztak. A tiszti ügyész fizetését 1200 ftról a miniszter lejjebb akarná szállitani, de ezt már nem fogadák el. Két orvosi és baromorvosi állomás kihagyatni rendeltetett. A bizottsági tagokból 4 elvétetett. Az árvaszéki hatóságot a belügyér szerint a községek gyakorolják. Ezután a törvényben előirt választások mentek végbe.

Aradváros hatósági szervezetének tervét folytatjuk. A főbb vonások. „A tanácsról" készitett fejezetben ezek: az osztályokban véleményczett dolgok rendes jegyzék mellett ide kerülnek elnök által ellenjegyezve; érdemleges intézkedést nem szükségelt ügyben határoz, a város intézeteinek ügye felet őrködik, a vagyont bérbe adja.

A költség előirányzatot megvizsgálja, a pótadó behajtásánál irányadólag intézkedik, a költségvetés megtartásáért felelős, rendkivüli kiadást a közgyülés jóváhagyása mellet tehet, a számadásokra felügyel, stb.

Harmadik fejezet: „A polgármester joga és kötelesége a törvényben is elő irva van." A közigazgatási személyzetnek távollétre engedélyt adhat, irnokokat fogad és elbocsát, segédhivatalokban a munkát beosztja, a közgyülés elején a közigazgatási ügyekről jelentést ad; joga van 500 ftig utalványozni, a tanácsban elnököl, az osztályjavaslatokat, kiadványokat ellenjegyzi, egyik zártartója a titkos levéltárnak, stb. Átalában hatásköre a közigazgatás minden ágára kiterjed.

Negyedik fejezet: „A főkapitány," a rendőrség főnöke, a város területén első fokulag intézkedik; őrködik a csend, rend, s a biztonság felett, itél a kihágások felett, kezeli a toloncz, cseléd, utazasi, s vándorláhi engedély, s a városi rendőrség ügyeit, s a barmászrendőrséget, nyilvános mulatságokra engedélyt ad.

A kapitányi hivatal személyzete: a központban egy alkapitány, két hadnagy, egy fogalmazó, egy igtató-kiadó, két irnok, két dijnok, négy őrmester, egy gyalog káplár, egy lovas káplár. 12 rendőrbiztos, 40 gyalog s 12 lovas hajdu, egy csendbiztos, egy mezei biztos, tiz mezei csősz, két hivatalszolga, egy kapitányi legény, egy dobos. A külvárosra nézve ismét lesz egy alkapitány, egy irnok, egy csendbiztos, 4 lovas legény, egy őrmester, 3 hajdu, egy hivatalszolga és kézbesitő. A teendőket a főkapitány osztja be.

A tanácsnokok. A tanácsülésben szavaznak, osztályvezetők, s előadók, sat.

A jegyzők. Legy egy fő s három aljegyző kiknek hatáskörét a törvény szabályozza. A főjegyző rendszerinti helyettesitője a polgármesternek, felügyel a levéltárra, a közgyülés jegyzőkönyveit, felterjesztéseit stb. szerkeszti. Az aljegyzők megosztatnak, a polgármester, gazdasági s árvaszék között. (E terv ismertetését folytatjuk.)

Szemlénket örömhirrel zárjuk be. Békésmegye ellenzéki értelmü polgárai a bizottságba csaknem mind saját jelöltjeiket választották be. Csaba egészen baloldali.

Csak előre!

A porosz trónbeszéd.

A porosz király Berlinben nov. 27-én a következő trónbeszéddel nyitotta meg az országgyülést:

Nagyméltóságu, nemes és tisztelt urak az országgyülés mindkét házából! Midőn a közel mult nagy eseményei után először üdvözlöm a monarchia országgyülését, mindenekelőtt kifejezést kell adnom azon magas elégtételnek, melyet érzek a felett, hogy e nagy korszak vivmányaiban és eredményeiben a porosz népnek oly kitünő osztályrésze jutott. Poroszország védereje, melynek fejlesztését trónraléptem óta legfőbb királyi hivatásomnak tartottam, valamint az erkölcsi fegyelem, tántorithatlan hüség és hazafias odaadás régi porosz erényei fényes próbát állottak ki. Indittatva érzem magamat, hogy népemnek itt képviselői előtt ujra fejezzem ki szives köszönetemet magasztos magatartásaért.

Mig az életre föltámadott német birodalomnak, melynek császári koronája családom koronájával egybekötve marad, kivált a nemzeti hatalom és biztonság ápolása jutott feladatául, addig a porosz nép képviselete kormányommal együtt annál buzgóbban a monarchia belügyeinek fejlesztésére fordithatja üdvös tevékenységét.

Az 1872. évre szóló költségvetési előirányzatból önök láthatják, hogy Poroszország pénzügyi helyzete, a nagy háboru követelte áldozatok daczára, igen kielégitő. Azon nehézségek, melyekkel a pénzügyi igazgatásnak még néhány év előtt megküzdenie kellett, 1870. óta megszüntek. A háboru eredménye jövőre nézve még kedvezőbb kilitást nyit pénzügyi helyzetünknek.

A birodalmi hadikincstár alakitásáról szóló birodalmi törvény fölmenti Poroszországot azon kényszerüség alól, hogy még tovább is tartsa fen saját állami kincstárát. Oly törvényjavaslatok fognak önök elé kerülni, melyek szerint a rendelkezés alá eső kincstári összegek és némely rendkivüli bevételek, államadósságok törlesztésére fognának forditattni.

Az államháztartás terheinek ily könnyebbülése, továbbá a forgalom növekedéséből származó nagyobb bevételek, végre a mult esztendő után fenmaradó nevezetes fölösleg lehetővé teszik, hogy 1872re az állami kormányzás minden igénye kielégittessék.

Kormányom kivált azon tényt vette szemügyre, hogy az államhivatalnokok fizetése évről-évre nagyobb aránytalanságba jő azon igényekkel, melyeket az életszükségletek és állásuk követelményeinek kielégitése a jelen árviszonyok közt ellenök támaszt. A hivatalnokok fizetésének felebb emelésére vonatkozó általános és kimeritő terv fog önök elé terjesztetni. Bizom abba, hogy önnök készek lesznek a szükséges összegek megszavazása által oly állapotnak vetni véget, mely ha még tovább tarthatna, nagy kárára válhatnék a közigazgatásnak.

Oly előterjesztéseket is fognak önök kapni, melyek az egyes adókon könnyitést akarnak eszközölni: egy törvényjavaslat pedig a legfőbb számvevőszék hatáskörenektörvényes szabályozását czélozza.

A békekötés után az ipar és kereskedelem oly lendületet vett, hogy uj utakra, kivált vasutakra lesz szükség. Több szükségesnek bizonyult vasuti vonal kiépitése az állam költségén és az államvasutak forgalmi anyagának szaporitása vétetett kilátásba, száraz és vizi utakra pedig és különféle országos javitásokra nevezetes összegek vétettek előirányzatba. A fekvő birtok szerzésére és a jelzálogjogra vonatkozó több előterjesztés is fog önök elé kerülni. Minthogy a pénzügyi helyzet megengedte, hogy a telekkönyvi ügyletek dija leszállittassék, most már remélhető, hogy e fontos reform be fog fejeztetni.

A beligazgatás reformja több izben fogja önök figyelmét igénybe venni; a keleti tartományok közigazgatási felosztásának ujonan átnézett és javitott terve ujra önök elé fog terjesztetni; kormányom reményli, hogy a közös komoly akaratnak sikerülend e fontos szervezési törvény felett, mely több reformnak képezendi alapját, megállapodásra jutni.

Időközben a tartományok közhatósági önkormányzata örvendetes haladásnak indult; a tartományok ügyeinek egységes vezetésére hivatott szervek a létező törvények alapján már a tartományok nagyobb részében müködnek.

Azon mozgalmakkal szemben, melyek az egyháztéren tapasztaltattak, kormányom ahoz ragaszkodik, hogy az államhatalomnak a jog és a polgári rend fentartását biztositsa, és egyszersmind az egyházak és vallásfelekezetek jogosult önállósága mellett az egyesek hitvallási és lelkiösmereti szabadságát megóvja. Ezen elvek alkotmányos keresztülvitelére nézve önöknek külön előterjesztések fognak tétetni, melyek a házasság kötésére, a polgári állomány viszonyok rendezésére és az áttérésre vonatkoznak.

Egy tvjavaslatot, mely a synodusok költségéről szól, önök különös figyelmébe ajánlok, annál inkább, minthogy az állam az evangelicus egyháznak az alkotmány 15. czikkének és az azzal járó intézkedéseknek keresztülvitelével még mindig tartozik.

A közoktatás terén igen tekintélyes öszszegek lesznek szükségesek, hogy régóta érzett hiányok végre pótoltathassanak. Az alkotmány által követelt közoktatási tvjavaslat is ez ülésszak alatt fog megnyittatni, miután az utóbbi tárgyalások alatt felmerült észrevételek és az azóta tett tapasztalatok kellő tekintetbe vétettek. A tanodák feletti őrködésről szóló törvény kiválóan érzett szükségnek felel meg.

Uraim! Azon feladatok, melyek önökre várnak, igen terjedelmesek és nagyban be fognak folyni, belállapotaink fejlődésére. Önök munkálkodása üdvös lesz, ha a bizalom és jóakaratu összetartás ama szelleme fogja azt vezérelni, mely népemet a közel mult nagy időben lelkesité.

UJDONSÁGOK.

* **A városi szervezés kérdéséhez.** Simonffy Imre főkapitány a küldöttséghez beadandó előterjesztésében 5 alkapitányi állomás szervezését inditványozza; tulajdonképen ugyan egygyel többet a mostani létszámnál, mert négy ily körrel felruházott egyén van most alkalmava, habár csak kettőnek van alkapitányi czime.

* **Meghivás.** A „keresked[ő] ifjak önképző-egylete" vasárnap f. évi decz. 3-án az egylet olvasó-termében délután 3 órakor tartandja évi rendes közgyülését, melyre az egylet tagjai tisztelettel meghivatnak. Tárgy: évi jelentés és tisztujitás.

A választmány megbizásából
Weszter István,
h. titkár.

* **A magyar tudományos academia** megkereste itteni egyik levelező tagját Imre Sándor tanárt, hogy Bessenyey György Debreczenben megtalált irományainak tulajdonjogát az akademiának biztositsa. A nevezett tanár már megtette ez ügyben a lépéseket.

* **A helybeli joghallgatók**, a mint értesülünk, a szinügyegyleti választmánytól megnyerték a szinházat a jogász bál megtartása végett. A bál 1872. jan. 27-én fog megtartatni. Az előleges intézkedések már foganatba vétettek.

* **A nöegylet bálja** pedig 1872. jan 18-án fog megtartatni.

* **A szinházi kormányzó választmány** előterjesztése folytán, a választmány felszólitotta a szinészeket, hogy az alapszabályok szerint a tiszta jövedelemből őket illető 10%-ról mondjanak le. Azt halljuk, hogy az volna az inditvány főindoka, hogy nincs és nem is volt tiszta jövedelem (!) E tárgyhoz tüzetesebben hozzászólandunk.

* A **Tisza** biztositó intézet ideiglenes választmánya tegnap d. u. ülést tartott, s ott az aláirások mikint foganatositása végett történtek intézkedések.

* **A „Tisza"** biztositó intézet alapitóinak f. hó 26-án tartott értekezletén felvett jegyző könyv már sajtó alatt van, s az az érdekletteknek megküldetik.

* **Fogós jogi kérdés.** Van városunkban egy egyén, ki mindenhez ért, legaláb ő azt hiszi. Egy társasaságban aztán valaki azon kérdést intézte hozzá, hogy a jogitudományhoz

---

TÁRCZA.

VILAGTALAN LEÁNYA
vagy
CONCINO CONCINI.

— Franczia regény —
GONZALES EMANUELTŐL.
(*Folytatás.*)

Második rész.

— E helyen itt oly sötét van, hogy olvasni sem látok, — szólt a királynő a fürdőből kihajolva, hogy jobban láthasson.

— Perdio! Mária kegyed oly szép, hogy minden szivet elbájol igy, — susogá a kegyencz. Én szeretem kegyedet. Midőn fejedelmileg öltözködik, ama mezek alatt eltünik felsége. Ha most a hütlen Condé herczeg meglátná, fegyverét azonnal lábai elé rakná le. Ő maga ki van bátorsága egy királynővel küzdeni. Egy Vénus ellenében elvesztené vakmerőségét.

Medicis Mária azonban azzal a gyanuval, mely a féltékeny nők sajátsága, — igy válaszolt:

— Hagyjuk e felesleges bókokat, melyek alatt valaminek kell lappangnia. Ne is igyekezzék figyelmemet másra terelni.

— Nos tehát olvassa át az okmányt, s elégitse ki kivánságát, — válaszolt a kegyencz. — Az egész csak arról szól, hogy a szökevényeket, kik kegyed udvarából megszöktek, visszahozassuk.

— Szökevények? — kiálta fel a királynő elbámulva.

Ugyanabban a pillanatban nagy lárma keletkezett a mellékszobában; Fargis asszony ijedten nyitott be s igy szólt:

— Őrgróf ur, jelentse a királynőnek, hogy a herczeg épen most szállott le lováról, s ötszáz nemessel jó föl a királynőnek hódolatát bemutatni.

— Teringettét! — kiálta föl a kegyencz. — Nos királynőm, akkor hát csak készüljön. Én pedig ezennel idejét látom, innen szépen elpárologni.

— Őrgróf — szólt a királynő, méltósággal. — Ön maradni fog. Condé herczeg és ötszáz nemese lesznek oly szivesek addig várakozni, mig a királynő jónak látja. Még nem vagyok fogoly az én Louvre-emben s azt hiszem jogom van, hogy parancsokat osztogassak és ne én fogadjak azokat. Forgis! Zárd be az ajtót.

A grófnő engedelmeskedett a királynő parancsának. A florenczi bámult a királynő erélyes, bátor fellépésén. Eközben Medicis Mária figyelemmel olvasá el az okmány tartalmát. —

— Ah tehát a Thornsteim családot illeti az egész! Hiszen ez nagyon helyesen van igy. Ők eltüntek udvaromból, azt sem tudni, miért? Ez valóban különös. Azonban Concini, fölvilágositást adhatna nekem, minő összefüggésben van e két nőnek szökése, önnek hirtelen elutazásával? Miért van oly nagy érdekeltséggel őrgróf ur, felolvasónőim iránt.

— Ők bizonyosan némely államtitkoknak lehetnek birtokában. Titkos távozásuk mégin kább növeli a veszélyt. Azt gondoltam, nincs veszteni való időnk, hogy őket bárhonnan viszszahozassuk Párisba.

— Óh, caromio, a mit ön gondol, abban nincs valószinüség. Miért akarsz te mint egyszerü futár utánok indulni? Elég lenne a kormányzókat utasitani. E mögött valaminek kell lappangnia.

— Perdio királynő, kegyed előtt semmit sem lehet titkolni. Én csak a királynak engedelmeskedem, a ki az egész ügyet kegyed előtt titokban akarja tartani.

— A királynak? — ismétlé Medicis Mária. — Hát a király parancsolta ezt neked? Hát mióta van a királynak oly akarata, melyről nekem tudomásom nincs?

— Ma reggel óta királynőm. A király észrevette Krisztinát s ujra ohajtja látni.

— Lajos akarja ujra látni. . . Lajos szemet vetett egy hölgyre? . . . Igazat szól ön Concini?

— Igazat, felség, — és én megigértem neki, hogy a szökevényeket visszahozatom. Csak ily föltétel mellett adja beegyezését uj méltóságaimba.

— Concini! — szólt a királyné, — ha a félénk király merészelte ezt tenni, akkor oly alapos gyanuja van ön ellen, mely tényeken nyugszik. . .

— De ha én esküt teszek! válaszolt a kegyencz.

— Én nem akarok többet tudni, — szólt a királynő méltósággal. Fiam önre egy titkot bizott. Én ezt ugy tekintem. Ne szóljunk többé e tárgyról. Hanem én mint királynő, egy máslk megbizatással látlak el.

A királynő kis szünet mulva folytatá:

— De vajon nem találta volna el a király, hogy neked Krisztina tetszik, Concini! Óh, most már tudom, miért akarsz te oly egyszerre elutazni?

A kegyencz, hogy a királynő féltékenységét eloszlassa, szolgai hizelgését vette elé s szenvedélyes tekintetét vette elé, mely soha azelőtt hatását nem téveszté el Medicis Máriánál.

— De hogy is képzelhette azt királynőm — szólt a kegyencz, hogy én egy szegény rajnai nemesnek a leányát megszeressem, ki egyébhez sem ért, mint a mosolygáshoz, imádkozáshoz és ábrándozáshoz? Nem, Mária! Ilyesmire gondolni, valóban esztelenség!

(*Foyt. következik.*)

ért-e. „Hogyne“ volt a válasz. — „Nem lenne szives felvilágositani, vajon lehet e egy férfinak özvegye mostoha leányát nőül venni?“ — Az universalis tudós aztán kevés vártatva azon feleletet adta, „hogy reformátusoknál igen, azonban catholicusoknál nem.“ — „Csakhogy előbb felkellene támadnia s el válni nejétől,“ világositá fel a furfangos kérdező a felsült tudóst.

* **Nagy hühót** csinált tavaszszal a Debreczenben felfedezett bankóhamisitási ügy. Azonban azóta, mintha csak az egész dolog eláludt volna, pedig a közönséget az ilyesmi igen érdekli.

* **Apját keresi** Graczky Manó gróf; atyja az 1863-ik évi lengyel szabadságharcban részt vett, családjával együtt elfogatott, Sibériába hurczoltatott, de atyjának, anyjának s nővérének sikerült megszökni, ő azonban 7 évig ott tartatott, s csak folyó évi májusban szabadult meg. Atyját most a kormány körözteti, — ki 63 éves, magas, erős termetü, sötét gesztenyeszin haju.

* **A felsőbb gazdasági** tanintézetnek az I. évben 23, a II-ikban 26 rendes, s 4 rend kivüli hallgatója van. A földmives iskolában pedig az I. évben 13, a II-ikban 5l a harmadikban 4 hallgató. Az összes növendékek száma 121.

* **Hütlen férj**. Városunkból egy F. J. nevü ember megszökött, hátra hagyva reményteljes állapotban levő nejét és kis gyermekét minden segély nélkül, kik most a legnagyobb nyomorral küzdenek, nincs házuknál egyetlen falat kenyér sem, s a keresetre mindketten képtelenek; a megszökött férj — állitólag — a szolnoki vasutállomásnál dolgozik, honnan a hatóság által visszahozatni rendeltetett.

* **A közlekedési** ügyekre talán már szebb napok derülnek. Batthyány-utcza járdájának surgós kijavitása elrendeltetett, burgundia-utczáról pedig a nagy sár eltávolitása a csatorna elrendelt kiigazitása által lehetőbbé lesz.

* **Öngyilkosság**. Tegnap este a czegléd-utczai temetőben Czirják Lajos asztalos mester pisztolylyal véget vetett életének. A szerencsétlen ember nejére hagyott örök bánatot.

* **Schwarcz Imre** maga és gyermekei nevében a miniszteriumhoz nyujtandó folyamodványát beadta a városi hatósághoz, felterjesztés végett, nevének Seréynire változtatása tárgyában.

* **A jó hirnévnek örvendő gálocsi dohány termelése** már nálunk is megkisérltetett, még pedig kitünő sikerrel. Tudomásunkra jutván, hogy ily dohánymag kisebb készletben Gálocsy Gusztávnál található, figyelmeztetjük az illető termelőket e kitünő faj dohányra, s hiszszük, hogy a kisérlet kivánt eredményre fog vezetni.

Fővárosi értesitő.

** Eötvös báró emlékszobrának felállitása ügyében vegyes bizottság alakult gr. Lónyai elnöklete alatt az akademiai tagokból s a főrakból; nem sokára gyüjtőiveket bocsátnak ki; az adományokat a magyar földhitelintézet kezeli.

** Horn Ede a „Neuer Fr. Lloyd“ szerkesztésétől visszalép.

** Vaskalaposság. Toldy Ferencz egyetemi tisztelőit, kik fáklyászenéi adtak, s nem a kirendelt uton mentek, a főkapitány 50—50 ftra itélte.

** Esküdtszéki tárgyalás volt ma Császár József ellen, melyet egy a „Ludas Matyi“-ban megjelent rágalmazás miatt Szücs Imre kecskeméti főkapitány inditott; az eredményt közleni fogjuk.

** Prém József felkéri ivtartóit, hogy kik „Külföldi költőkből“ czimü müvére előfizetőket gyüjtöttek — a pénzt Térey Nándor könykereskedésébe küldeni sziveskedjenek.

Belföldi hirek.

*** Gyászünnepély. Nemrég a selmeczi bányászok gyászinduló és bányamécsek világa mellett testületileg a Helle nevü völgybe vonultak ki, s az ott hősiesen elvérzett honvédek emlékére gyászünnepélyt rendeztek.

*** Rozsnyón a községi iskola február elején nyilik meg; a tanitói fizetés 650 ft. lesz.

*** A „Nagyvárad“ czimü társadalmi napi lap, melyet Rácz Mihály irótársunk oly élénken és tartalmasan szerkeszt, uj évtől kezdve nagyobb alakban jelen meg Hügel Ottó kiadónak ez áldozatkészséget csak méltánylattal emlithetjük fel.

*** A vasmegyei régiségtár ügye élénken halad előre, a római kisebb mürégiség és érmészeti osztály alapja már le van téve.

*** Hódmezővásárhelyen a felnöttek oktatása megkezdetett tanitásaikat felajánlották: Barkász Károly, Fiók Vincze, H. Nagy Lajos, Kiss Gusztáv.

*** Rövid hirek. — Széki Béla egykor pápai derék hittanár, utóbb egyh. ker. főjegyző elhunyt. — Temesvár környéke negyedszer áll az idén viz alatt. — Sz. Mihályban 900 lakos közül 3—4 ember hal meg az éhség és hideg miatt. — Gr. Rádai a szegedi rabok gyermekeinek neveltetésén fáradozik.

*** A h.-dorogiak már felterjeszték azon kérvényeket, melyben a magyar nyelv oltári nyelvvé emelését, egy vikariust, a naptárak egyesitését, az ünnepek vasárnapra tételét kérik. Az ezt felterjesztő küldöttség szives fogadtatásban részesült.

Délutáni posta.

— Páris, nov. 29. Rossel tegnapról kelt levelében halála előtt inti a communistákat, hogy ne álljanak érte boszut, ha valaha hatalomra jutnának,

— Zágráb, nov. 29. A legtöbb adót fizetőknek a zágrábmegyei képviseletbe történt mai pótválasztása alkalmával a nemzetiek győztek, ami aztán meghiusitotta a Loujskopoljeválallatnak a holnapi megyegyülésen szándékolt rehabilitatióját mivel igy az unioninsták kisebbségben maradtak.

KÖZGAZDASÁG.

A posta ügy.

Mayer Antaltól.

Első szakasz.

Posta történelem.

I. §.

A posta jogértelme.

A postaintézet Magyarországon és az osztrák államban mint kincstári jog létezik, mely a küldemény és személyszállitásoknál, az állam számára kizárólagosan kikötött jogra, s az e jogok gyakorlására felhatalmazott intézet elsőségére van alapitva.

Ezen több évszázad lefolyta alatt különböző terjedelemben gyakorolt jog, Magyarország és Ausztriában az 1837. év november hó 5-iki postatörvények, 1850. év decz. hó 18-ki rendelvény —a kor — s a közlekedés mozgalmainak inkább megfelelő javitmányok által czélszerüen átalakitatott.

Magyarhonban a postajog az 1715. évi országgyülés 22-ik czikkében; az 1723. évi országgyülés 114 czikkében, — az 1741. évi-országgyülés 31 és 63. czikkében és az 1790—1791. évinek 22. czikkében; — azután az 1791. évi erdélyi országgyülés 2. és 23-ik czikkeiben törvényesnek ismertetett el.

II. §.

A postaintézet czélja.

A legfőbb rendőri hatalommal birván, jogositva van az állam, az alattvalók közlekedése fölött őrködni s ezt kormányozni, — tehát jogositva is van elsőséggel biró személy és jószág szállitásokra használható intézeteket felállitani és fentartani.

Minthogy a postaintézet az állami közigazgatóságnál még kormányzási czélokra is nélkülözhetlen, — tehát csak a bizalom intézete ez, — mert ez intézetre a kormány és a közönség egyaránt a legfontosabb közléseket bizzák.

Miután ezen kizárólagos kikötés kezelése a postaintézet javára előnyösnek mutatkozott e postaügy pénzjövedelmi forrássá lett, — s e kezelés befolyása a jólét és előhaladásra alig méltányolható eléggé. Rendkivüli eszközök, s nagy előjogokkal ellátva is képes, milyeneket magán intézetek nem nyujthatnak.

Mint személy és küldeményeket gyorsan szállitó intézet közben járó a szellemi, anyagi és társasági közlekedés legfontosabb emeltyüje, s a legjelesebb eszköz a népmivelésre. Mindenki beláthatja tehát, hogy mily jól kell valamely intézetnek berendezve és igazgatva lennni, hogy ily nagyfontosságu hivatásnak — megfeleljen és az állam javára előnyös legyen?

Feladata legelőször is a közlekedést a lehetőségig könnyebbiteni, ezt felélesztení és előmozditani, s igy jólétet, müvelődést és élet szerencsét terjeszteni; a közlekedés fejlődése által egyesek jóléte gyarapszik és számtalan visszahatások által az állam jóléte is gyarapszik. —

Miután a posta ezen feladatának megfelel, világos, hogy ezen czéltelé való törekvésében az adó igazgatás közönséges elvének eszközül nem szolgálhat.

A posta rendőri, ipari, pénzügy intézet, melynek más pénzügyintézetekkel kevés hasonlatossága van és egészen saját alaptételekkel kormányoztatik. Azonkivül nincs más államok postaintézeteitől elkülönitve, hanem csak töredéke, egy az egész müvelt világon elterjedt szorosan egybefüzött organismusnak.

A jó postaintézetnek, melynek gyorsan és biztosan kell mindent szállitania, tapasztalás szerint lényeges feltételei a közlekedési eszközök mindenkori felhasználása, azoknál hasznos könnyebbitése, s folytonos sokasitása és az előnyt, melyet ezáltal nyer, nem szabad tulmagas árszabás által elhanyagolnia. (Folyt. köv.)

Nyilt tér.

Tüzi-fa eladás.

Székelyhidi uradalom részéről Ér-Mihályfalván fa-raktár állitatván, ugyanott bécsi ölenként az I-ső rendü cser és gyertyánfa, 16 forintért, a II-od rendü tölgyfa 14 forintért eladó.

Megrendelések is történhetnek öt ölenként, melyek egy vasuti kocsit töltenek meg, készpénz, avagy utánvétellel, és szállitatik Debreczenbe a vaspálya állomásra, az I-ső rendü 19 ft. a II-od rendü 17 ftért.

Megrendeléseket elfogad Ér-Mihályfalván Hampel Lajos uradalmi gazdatiszt.

Székelyhid nov. 15. 1871.

497 5—6

Fichtner Gyula
erdőmester.

Olvasóinkhoz!

Lapunk bezártáig táviratainknem érkeztek meg.

Szerk.

Felelős szerk. és kiadótulajdonos: OLAH KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

„KRONOS“

nyugdij- és életbiztositó társulat PESTEN,

Alaptőke:

két millió forint oszt. ért.

Iroda: Váczi utcza a „Vastuskóhoz“ I. emelet.

☞ A kik vezér-, fő-, vagy kerületi ügynökséget kivánnak vállalni, forduljanak ebbeli ajánlataikkal egyenesen az igazgatósághoz Pesten. ☜

Van szerencsénk ezennel a nagyérd. közönség tudomására hozni, hogy a magas magy. kir. kereskedelmi miniszterium f. 1871. évi nov. 18-ról keltezett 11,299. számu engedélye alapján a

„KRONOS“ nyugdij- és életbiztositó-társulat Pesten

üzleti tevékenységet a mai nappal megkezdette.

Dijszabályaink megállapitásánál kiterjeszkedtünk az életbiztositás terén eddigelé felmerült minden biztositási módozatra s alig létezik a gyakorlat terén üdvösnek bizonyult biztositási kombinatió, melyet a legkedvezőbb feltételek mellett ne teljesithetnénk. — A biztositási módozatok sokszerüsége s a lehető legjutányosabbra szabott dijtételek mellett a dijak befizetését illetőleg mindennemü kedvezményekben részesitjük a biztositót és

két millio forint alaptőkénkkel

megkivántató biztositékot nyujtunk elvállalandó kötelezettségeink teljesitése iránt.

Pest, 1871. november 15.

513 3—6

Az igazgatóság.

URI DIVATRAKTÁR!

A már 27 év óta fenálló s négy év óta sajátommá vált, minden az uri divat és pipere köréhez tartozó helybeli üzletemet, mint minden évben ugy most is személyesen tett — s már megérkezett bevásárlásom folytán bőven elláttam, különösen pedig bel- és külföldi:

kalapok nyakkendők és keztyükkel,

továbbá — gallérok és kézelők, **angol chifon és oxford fehér és szines ingek,** Duxer Vigogne Vatmoul Selyem-Crep alsó és felső téli ingek és nadrágok, **czérna és gyapju harisnyák, lack, gumi, posztó és szarvasbőr kamaslik;** batist, vászon- és selyem zsebkendők, **gyapju, selyem schawlok és Cachenezek;** angol Plaidek, szijak, utazó-szőnyegek, vizmentes gyapju és gumi köpenyegek és takarók; **Manchette és Chmisette gombok, nyakkendögyürük és tük;** illatszerek; **sétabotok, agarász, lovagló és lóhajtó ostorok;** szemüvegek, és szinházi látcsövek; **pénz, levél és szivartárczák;** tollkések, **fésük;** fog köröm, haj és ruhakefék, **nadrágtartók és harisnyakötők,** reggeli czipő és sapkák;

dohányzó, utazó, vadász- és lovagló kellékek

és számtalan ezekhez tartozókat mind méltányos ár, mind nagy választék tekintetében tiszteletteljesen a n. é. helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe ajánlom

Kubinyi Kálmán

156 Debreczenben.

Gőzmalmi közgyülés.

Az „István“ gőzmalomtársulat régi és uj részvényesei a társulatnak a városház teremében f. 1871. évi decz. hó 17-kén d. e. 10 órakor tartandó

féléves rendes közgyülésre

tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Választmányi jelentés a f. évi máj. 18-ki közgyülés óta történtekről.
2. Kereskedelmi igazgatónak üzleti jelentése az 1871. év első feléről.
3. Mütani igazgató szakjelentése a fentebbi időszakról.
4. Véleményes jelentése a választmánynak az osztalékszelvények behozatala tárgyában a mult közgyülésen tett inditványra vonatkozólag.

Kelt Debreczenben az „István“ gőzmalomtársulat képviselő választmányának 1871. nov. 11-kén tartott üléséből.

Komlóssy Imre, elnök. Vincze Viktor, jegyző.

Kaszálló kerestetik.

Debreczen város közelében a cserén, vagy paczon, vagy Fancsikán kerestetik egy három vagy négy boglyás eladó kaszálló. Eladni szándékozók jelentkezzenek ifj. Jeney József lakásán Hatvanatczán.

515 2—3

Férfi divatterem megnyitása

Debreczenben

Czegléd utcza 2-dik sz. a.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü helybeli és vidéki közönséget, miszerint egy rég tapasztalt hiányt pótlandók, a helybeli czegléd utczai 2. sz. a. (a pénzügyhatósági) épületben mai napon férfi divattermet nyitottunk meg, melyben a férfi pipere köréhez tartozó czikkek, u. m. nyakkendők, keztyük, nadrágtartók, flanellingek, harisnyák, inggallérok, zsebkendők, shawlok, angol plaidsek, illatszerek, utazó eszközök, ing-gombok, sétabotok, esernyők, különösen pedig:

férfi fehérnemüek és kalapok

legujabb divatu és gazdagon ellátott raktárával, olcsó árak mellett és pontos szolgálattal állunk a n. é. közönség rendelkezésére

Midőn ezen Pest hasonló szakmáju, első üzletének mintájára felszerelt férfi divattermünket a n. é. közönségnek szives figyelmébe ajánljuk, vagyunk tisztelettel

Rott Lipót és Testvére

Czegléd-utczán 2. sz. a. és Piacz-utczán a takarékpénztári épületben.

Vidéki megrendelések rögtön teljesittetnek.

Életbiztositási utazók és ügynökök kedvező feltételek mellett nyerhetnek alkalmazást a „Nemzeti biztositó társaság“ miskolczi vezérügynökségénél, — hova a vállalkozni kivánók ajánlkozásukat beküldeni szeveskedjenek. — Gyakorlott egyéneknek előny adatik.

512 3—3

Debreczen, 1871. Nyomatott Telegdi L. betüivel.